

Postoj občanů k trestu smrti

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2005, v05-10</i>
Otázky:	<i>OB.3, OB.28, OB.29</i>
Termín terénního šetření:	<i>10. – 17. 10. 2005</i>
Počet respondentů:	<i>1075</i>
Reprezentativita:	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Výběr respondentů:	<i>kvótní výběr</i>
Zveřejněno dne:	<i>21. listopadu 2005</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V rámci říjnového výzkumu CVVM jsme se kromě jiného věnovali otázce trestu smrti a důvodů pro a proti jeho existenci. Nejprve jsme všem respondentům položili otázku: „Má či nemá podle Vás v České republice existovat trest smrti?“

Tabulka 1: Trest smrti v ČR (v %)

rozhodně má existovat	27
spíše má existovat	30
spíše nemá existovat	20
rozhodně nemá existovat	10
neví	13

Jak vyplynulo z výsledků, které zachycuje tabulka 1, necelá třipětinová většina (57 %) české veřejnosti se v aktuálním šetření vyslovila pro existenci trestu smrti, zatímco proti němu se staví tři z deseti občanů (30 %) a 13 % dotázaných mezi oběma stanovisky váhalo.

Stoupenci trestu smrti (n=608) následně jako důvod pro jeho existenci¹ nejčastěji uváděli, že jde o adekvátní a spravedlivý trest za těžké zločiny (33 %), že by trest smrti plnil výstražnou, preventivní roli (17 %), že by měla platit zásada oko za oko (16 %), že by trest smrti eliminoval těžké zločince a zabránil jim opakovat jejich zločiny (15 %) nebo že by vedl ke snížení vysoké kriminality (13 %). Opakovaně se objevovalo i zdůvodnění, že těžcí zločinci zbytečně zabírají místo ve věznicích a že je stát musí živit (4 %).²

Odpůrci absolutního trestu (n=321) za hlavní protiargumenty³ považují především možnost justičního omylu, který se v případě vykonání trestu smrti

¹ Otevřená otázka: „Proč má podle Vašeho názoru existovat trest smrti?“

² Dopočet do 100 % tvoří jiné, méně početné odpovědi.

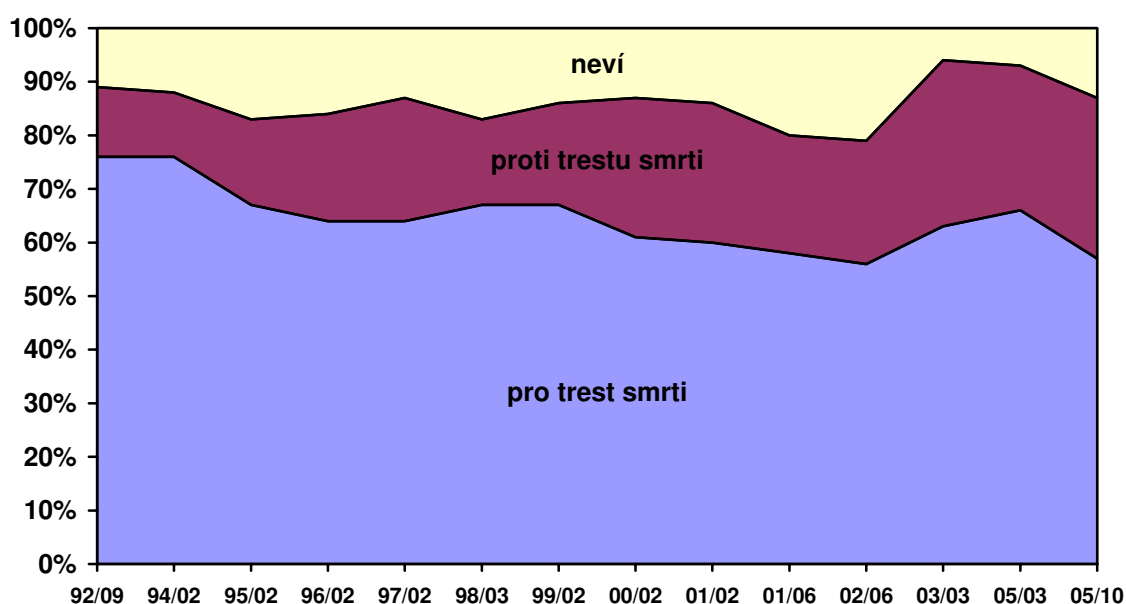
³ Otevřená otázka: „Proč nemá podle Vašeho názoru existovat trest smrti?“

nedá napravit (45 %), a také jeho nehumánnost či to, že nikdo včetně společnosti nemá právo zabít (34 %). 10 % dotázaných považuje jiné tresty za dostačující a 2 % jako důvod svého postoje proti trestu smrti uvedla, že nemá odstrašující účinek a nevede ke snižování kriminality.⁴

Podrobnější analýza ukázala, že existence trestu smrti má relativně větší podporu mezi muži, lidmi, kteří se nehlásí k žádné církvi či náboženství, a mezi voliči KSČM či ČSSD. Naopak relativně nižší podporu existence trestu smrti nebo vyšší podíl odpůrců jsme zaregistrovali u mladých lidí ve věku do 30 let, absolventů vysokých škol, katolíků a příznivců KDU-ČSL, mezi nimiž odpůrci trestu smrti (62 %) dokonce převažovali nad jeho stoupenci (30 %).

Postoj veřejného mínění k trestu smrti je předmětem zájmu našich šetření opakovaně již od roku 1992. Výsledky zachycuje graf 1.

Graf 1: Stoupenci versus odpůrci trestu smrti - časová řada 1992 - 2005

Z grafu 1 je patrné, že v průběhu 90. let se podíl stoupců existence trestu smrti spíše snižoval a podíl odpůrců naopak převážně rostl. Ve dvou šetřeních uskutečněných po roce 2002 jsme sice zaznamenali určitý vzestup podílu těch, kdo si mysleli, že by trest smrti měl existovat, ale zároveň s tím se zvýšil i podíl odpůrců, takže poměr mezi oběma skupinami se prakticky nezměnil a zřetelně se snížil pouze počet nerozhodných odpovědí. V porovnání s posledním předchozím výzkumem, který proběhl v březnu 2005, v aktuálním šetření o 9 procentních bodů poklesl podíl lidí, kteří by existenci trestu smrti uvítali. Celkově se stávající podíl stoupců trestu smrti nijak neliší od výsledků zaznamenaných v letech 2001 a 2002, zatímco podíl odpůrců je relativně vyšší než tehdy.

⁴ Dopočet do 100 % tvoří jiné, méně početné odpovědi.